

در این دوره، شما به عنوان یک دانشمند داده :

- ۱. با مفاهیم پایه در پایگاه دادههای رابطهای آشنا میشوید.
 - ۲. بازیابی داده از پایگاه داده را فرا می گیرید.
- ۳. با نحوه نوشتن کوئریهای ساده و پیچیده مختلف آشنا میشوید.
- ۴. با مثالهای متنوع بازیابی اطلاعات از یک جدول و چندین جدول را یاد می گیرید.
 - ۵. کار کردن با برنامه مدیریت پایگاه داده SQLite را میآموزید.

پایگاه داده چیست؟

پایگاه داده یک مجموعه از دادههای مرتبط با یکدیگر است.

مثالهای روزمره: دفترچه تلفن

ليست خريد

لیست کارهای روزانه

یک پایگاه داده میتواند به روشهای مختلفی ذخیره بشود.

روی کاغذ

در ذهن شما

در یک کامپیوتر

سایت دیجی کالا

ليست خريد كاغذى

لیستی از محصولات، قیمت، مقایسه و بررسی کالا، نظرات کاربران، امتیاز کالا

لیستی از محصولاتی که باید بخرید

تعداد رکوردهای میلیونی

صرفا استفاده شخصی دارد.

تعداد ۱۰ تا ۲۰ رکورد به طور معمول

اطلاعات ثبت شده ارزش زیادی برای سایت دیجی کالا دارد

امنیت دادهها خیلی مطرح نیست

امنیت دادهها بسیار اهمیت دارد

مقايسه

یک ادمین پایگاه داده

یک دانشمند داده

ادسترسیهای مجاز کاربران را تعریف میکند.

کاربر نهایی یک پایگاه داده است

ایجاد جداول مختلف در پایگاه داده

استفاده از دستورات SQL

نحوه دسترسی به اطلاعات را تعریف می کند. بازیابی اطلاعات مورد نیاز با کوئری زدن روی جداول

طراحی و مدیریت کل پایگاه داده

درگیر طراحی پایگاه داده نمیشود.

مشکلات سیستمهای سنتی ذخیره و بازیابی دادهها

افزایش افزونگی داده

چون در سیستم ذخیره و بازیابی اطلاعات سنتی، دادهها به مرور جمعآوری میشوند. بنابراین، ممکن است دادهها در فایلها پخش شوند و در نتیجه در فایلهای مختلف تکرار گردند.

یکی از ویژگیهای بانکهای اطلاعاتی به اشتراک گذاری و اجتماع دادهها است. به اشتراک گذاری و اجتماع دادهها میتواند باعث کاهش افزونگی دادهها شود.

افزایش بینظمی و ناسازگاری دادهها

از آن جایی که در روش سنتی ذخیره سازی، داده ها در فایل های مجزا ذخیره میشوند و ممکن است داده ها در چند فایل تکرار بشوند، تغییر دادههای تکراری می تواند موجب بی نظمی و ناسازگاری بشود.

پیچیدگی زیاد فایلها

برای مدیریت فایلها باید برنامههایی نوشته بشوند تا کارهایی مثل ویرایش، حذف و بازیابی رکوردها را انجام دهند. نوشتن چنین برنامه هایی با توجه به نوع دستیابی به فایل پیچیده خواهد شد.

افزایش مشکلات جامعیت داده

محیطهای پردازش فایل سنتی، اجازه تعریف قواعد جامعیت را نمیدهند. به عنوان مثال، تست نمیکنند نمره خارج از بازه ۰ تا ۲۰ نباشد یا بررسی نمیکنند که مانده حسابی منفی نشود.

جامعیت داده یعنی سازگاری، دقت و صحت دادههای ذخیره شده در پایگاه داده در تمام لحظات.

وجود مشكلات امنيتي

همه کاربران نباید به تمام دادهها دسترسی داشته باشند.به عنوان مثال، در یک سیستم دانشگاه، استاد باید فقط به اطلاعات دانشجویان خودش برای همان درس دسترسی داشته باشد. واحد مالی باید به اطلاعات مالی و آموزش باید به اطلاعات آموزشی دسترسی داشته باشد. ایجاد این دسترسیها در سیستمهای پردازش فایل سنتی دشوار است.

دسترسي كندتر

در سیستمهای سنتی ممکن است اطلاعات دقیق و بروز بازیابی نشوند. زیرا اطلاعات به صورت مجتمع و یکپارچه نگهداری نمی گردند.

نیاز به بودجه کمتر

در نگهداری فایلها به روش دستی و سنتی به فضای زیادی نیاز داریم ولی با ذخیره این اطلاعات در کامپیوتر، دیگه نیازی به ساختمانهای بزرگ برای کارمندان جهت نگهداری و پردازش اطلاعات نیست.

DataBase Management Systems (DBMS)

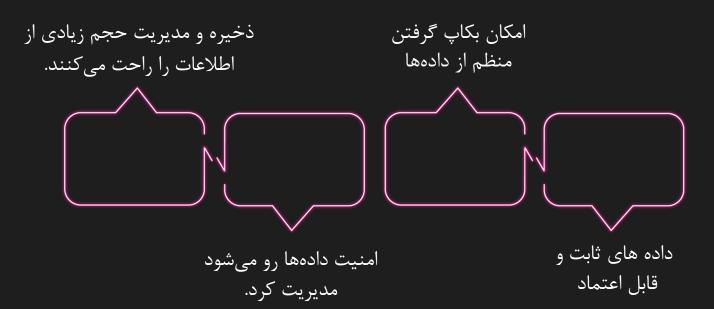

سیستم مدیریت پایگاه داده

برای ذخیره یک پایگاه داده در کامپیوتر میتوان از فایل تکست، فایل اکسل یا... استفاده کرد.

ولی معمولا از یک برنامه مدیریت پایگاه داده به نام database management system

هرسیستم از ۳ بخش تشکیل شده است

اطلاعات

دادهای که روی آن پردازش انجام شده و از سیستم خارج شده

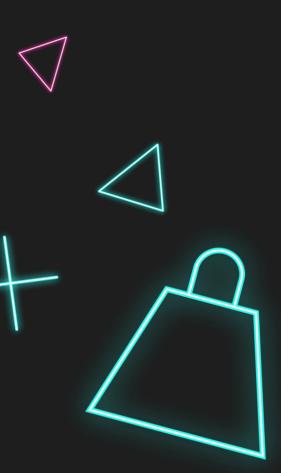
پردازش

فرآیندی که داده را به اطلاعات تبدیل میکند

داده

هر چیزی که وارد سیستم می شود

یک سیستم مدیریت پایگاه داده به شما اجازه ۴ عملیات اصلی CRUD را می دهد.

C. R. U. D.

Create R

Read

Update

Delete

ما به یک سیستم مدیریت پایگاه داده کوئری میزنیم تا یک سری اطلاعات خاص را دریافت کنیم. حالا هرچه که ساختار یا SCHEMAی یک پایگاه داده پیچیده تر و تعداد جداول پایگاه داده بیشتر باشد، بازیابی اطلاعات از جداول دشوار تر است.

سوال: چند نمونه کوئری؟

۱. پایگاه دادههای رابطهای

اطلاعات آنها در یک یا چندین پایگاه جدول ذخیره شده است.

هر جدول سطرها و ستونهای مختلفی دارد که هر سطر شماره منحصر به فردی دارد.

شما میتوانید به صورت سطر به سطر به آن اطلاعات اضافه کنید.

Relational Databases (SQL)

Student Table			Users Table			
D#	Name	Major	*Username	Password	Email	
	Jack	Biology	jsmith22	wordpass		
	Kate	Sociology	catlover45	apple223		
	Claire	English	gamerkid			
	John	Chemistry	giraffe			

۱. پایگاه دادههای رابطهای

برنامههای مدیریت پایگاه داده رابطهای به کاربرها اجازه میدهند که یک پایگاه داده رابطهای را ساخته و از آن استفاده کنند.

چند برنامه معروف:

my sql

oracle

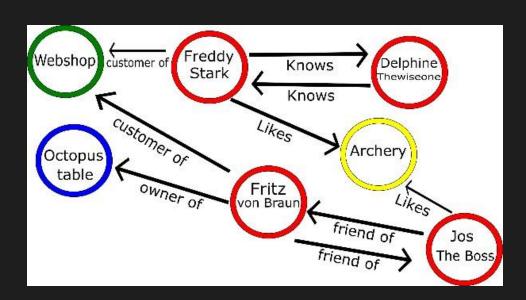
sqlite

sql server

۱. پایگاه دادههای غیر رابطهای

هر پایگاه دادهای که رابطهای نباشد، غیر رابطهای محسوب میشود.

هر زمان که نتوانیم داده را به طور ساختاریافته در جداول یک پایگاه داده رابطهای قرار دهیم از این پایگاه دادهها استفاده میکنیم.

خلاصه مطالبي كه گفته شد

یک پایگاه داده یک مجموعه از دادههای مرتبط با هم است.

کامپیوترها برای ذخیره پایگاه دادهها بسیار مناسب هستند.

سیستم های مدیریت پایگاه داده ایجاد ، نگهداری و امنیت یک پایگاه داده را راحت تر می کنند.

سیستمهای مدیریت پایگاه داده، به شما اجازه میدهند تا عملیات CRUD و سایر عملیات مدیریتی را اجرا کنید.

به طور کلی ۲ نوع پایگاه داده رابطهای و غیر رابطهای داریم.

پایگاه دادههای رابطهای، از زبان SQL استفاده میکنند و دادهها را در جداول در سطرها و ستونها ذخیره میکنند .پایگاه دادههای غیر رابطهای از ساختارهای دیگری برای ذخیره دادهها استفاده میکنند.

در مدل رابطهای، دادهها به صورت جدول نمایش داده میشود.

مدل رابطهای در سال ۱۹۷۰ توسط ریاضیدانی به اسم cod طراحی شد.

گفتیم که یک پایگاه داده رابطهای، از تعدادی جدول تشکیل میشود.

مفاهیم اولیه مدل رابطهای:

دامنه

تاپل

درجه رابطه

كارديناليتي رابطه

کلید

دامنه: مجموعه مقادیری که هر ویژگی (ستون) میتواند بگیرد. مثل عنوان مدارک تحصیلی

رابطه، حاصل ضرب دکارتی چندین دامنه است.

DRanking = { دکتری، فوق لیسانس، لیسانس و فوق دیپلم }

DLname = { خدابنده، عباس نژاد، جلالی، حسینی و ابوطالبی }

تاپل هر زوج مرتب از رابطه را یک تاپل می گویند. به زبان ساده تر، هر سطر یا رکورد جدول یک تاپل نام دارد.

یک نمونه تاپل در جدول مقابل : (جلالی، دکتری)

DRanking	DLname
دکتری	ابوطالبي
فوق ليسانس	حسيني
دکتری	جلالي
فوق ليسانس	هاشمي
فوق ليسانس	عباس نژاد
فوق ليسانس	خدابنده

ضرب دکارتی دو دامنه، دوتاییهای مرتب ایجاد میکند.

ضرب دکارتی سه دامنه، سهتاییهای مرتب ایجاد میکند.

ضرب دکارتی چند دامنه، چندتاییهای مرتب را ایجاد میکند.

درجه رابطه: تعداد صفات رابطه (ستونهای جدول) درجه رابطه را به شما نشان میدهد.

مثلا اگر جدول شما از ۵ صفت کد استادی، نام استاد، نام خانوادگی استاد، مدرک تحصیلی، شماره تماس استاد تشکیل شده باشد. درجه این رابطه برابر با ۵ خواهد بود.

کاردینالیتی رابطه: تعداد تاپلهای رابطه (تعداد رکوردها یا ردیفهای جدول.) را کاردینالیتی رابطه می گویند

مفاهیم ریاضی یک رابطه و معادل آنها در یک جدول									
دامنه	صفت	تاپل	رابطه	مدل رابطهای					
مقادیری که هر ستون میپذیرد.	ستون	رديف	جدول	کاربر					
مقادیری که هر فیلد میتواند بپذیرد.	فيلد	ركورد	فایل	برنامه نویس					

کلید: شناسه ای در یک رابطه است که منحصر به فردی رکوردهای (تاپلهای) رابطه را تضمین میکند. یعنی، این شناسه در یک رابطه مقدار تکراری نمیپذیرد.

کلید میتواند یک صفت یا ترکیبی از چند صفت باشد.

برخی از کلیدهایی که میتوانید تعریف کنید عبارتند از:

شماره دانشجویی برای هر دانشجو هر دانشجو یک شماره دانشجویی منحصر به فرد دارد و شماره دانشجویی دو دانشجو یکسان نیست.

کد کارمندی برای کارمندان به هر کارمند فقط یک کد کارمندی یکتا تخصیص داده میشود.

کد ملی برای اشخاص به هر فردی یک کد ملی منحصر به فرد تخصیص مییابد و افراد نمیتوانند کد ملی یکسانی داشته باشند.

دلایلی برای استفاده از انواع کلید در یک سیستم مدیریت پایگاه داده:

کلیدها به شناسایی هر سطری از دادهها در جدول کمک می کنند..

کلید به ایجاد هویت و یکپارچگی در روابط میان جدولها در پایگاه داده کمک میکند.

کلید در پایگاه داده این امکان را فراهم میآورد که روابط بین جداول را ایجاد و همچنین، روابط بین جداول را شناسایی

کلید در رابطه دارای ویژگیهای زیر است

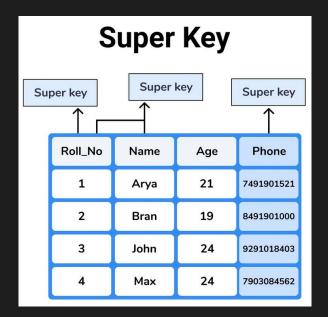
مقدار کلید نمیتواند تکراری باشد.

مقدار کلید نمیتواند تهی باشد.

سوال: آیا میتوان برای یک رابطه کلیدی تعریف نکرد؟

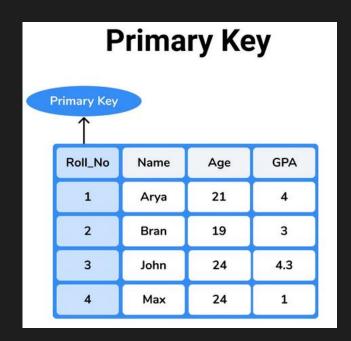
کلیدها در پایگاه داده انواع مختلفی دارند و هر کلید کارکرد متفاوت خودش را دارد.

در ادامه، تعریف انواع کلید در پایگاه داده را به همراه کارکرد اختصاصی آنها یاد می گیریم.

سوپر کلید یا Super Key یک گروه از ستونهای یکتا یا چندگانه است که سطرها را در جدول شناسایی میکنند.

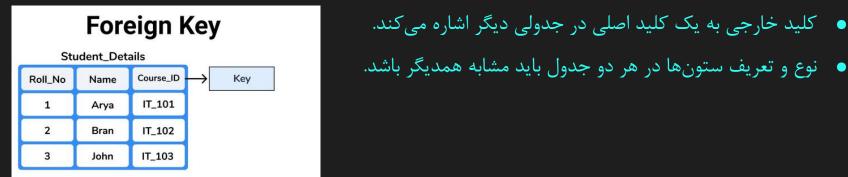
کلید اصلی یا Primary Key یک ستون یا گروهی از ستونها در جدول است که به طور یکتا هر سطری در آن جدول را شناسایی میکند.

- مقادیر ستون کلید اصلی باید مقادیر منحصر به فردی داشته باشند.
- نمیتوانید برای ستونی که به عنوان کلید اصلی تعریف شده، مقدار null قرار بدید.
 - هر جدول میتواند فقط یک کلید اصلی داشته باشد. البته
 میتوانید ترکیبی از چند ستون را به عنوان کلید اصلی
 تعریف کنید.

مدل رابطهای

کلید خصوصی یا Foreign Key کلیدی است که رابطه بین دو جدول را میسازد. هدف از کلید خارجی آن است که یکیارچگی دادهها حفظ شود.

Student_Marks

Marks

100

93

Course_ID

IT_101

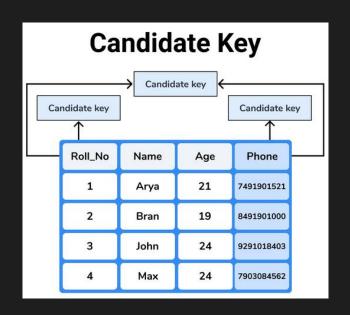
IT_102 IT_103

Foreign Key

مدل رابطهای

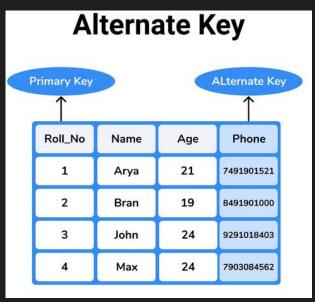
کلید کاندید یا Candidate Key یک مجموعه از ستونهاست که به طور یکتا، ردیفهای آن جدول را شناسایی میکند.

- مقادیر ستون کلید کاندید نمیتوانند null باشد.
 - مقادیر ستون کلید کاندید باید یونیک باشد.
- به کلید کاندید مینی سوپر کلید هم میگویند. چون معمولا کلیدهای کاندید از دل سوپر کلیدها میآیند.

مدل رابطهای

کلید جایگزین یا alternate key ستونی از جدول است که قابلیت انتخاب به عنوان کلید اصلی را دارد ولی به هر دلیلی به عنوان کلید اصلی انتخاب نشده است

دستورات SQL

دستورات CRUD

- دستور CREATE برای ایجاد جدول جدید در پایگاه داده. از دستور INSERT نیز برای افزودن دادهها به پایگاه داده استفاده می شود.
 - دستور UPDATE برای بروزرسانی رکوردهای فعلی جدول
 - دستور DELETE برای حذف رکوردهای جدول
 - دستورات اسلایدهای بعدی برای خواندن و بازیابی اطلاعات به کار میروند.

دستور SELECT

- دستور SELECT برای انتخاب استفاده میشود و یکی از ساده ترین دستورات SQL و پایه ترین دستوری است که تقریباً در همه دستورهای دیگر هم از آن استفاده می شود.
- بهتر است کلمات کلیدی SQL را به صورت حروف بزرگ بنویسید تا خواندن و درک دستورها آسان تر شود.
 - همان طور که از نام این دستور مشخص است، از آن برای انتخاب دادهها از یک جدول استفاده می شود.

دستور WHERE

- دستور SELECT برای بازیابی دادهها مناسب است ولی اگر بخواهید موارد انتخابی را کمی فیلتر کنید، می توانید از دستور WHERE استفاده کنید.
- این دستور امکان اعمال شروطی را برای دستور ŚELECT را فراهم می کند و می توان آنها را به انتهای آن دستور اضافه کرد.

دستور ORDER

- دستور ORDER برای مرتبسازی نتایج بازیابی شده استفاده میشود.
- برای استفاده از این دستور نیز کافی است آن را به انتهای دستور خود اضافه کنید.

در این دستور باید نام ستون و نوع ترتیب را مشخص کنید. همچنین میتوانید بر اساس چند ستون، مرتبسازی را انجام دهید.

ASC برای ترتیب صعودی

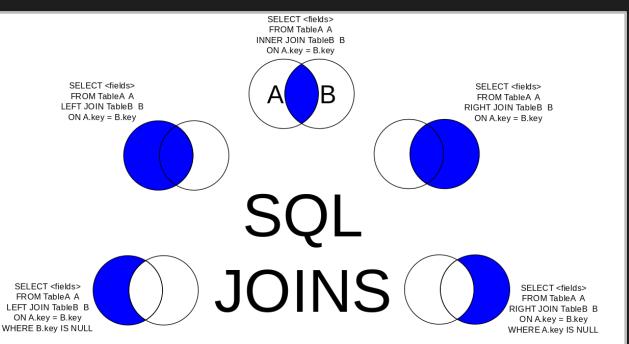
DESC برای ترتیب نزولی

دستور GROUP BY

- با استفاده از دستور GROUP BY می توان دسته بندی یا گروه بندی ستونها را انجام داد .
- گروه بندی را بر اساس ستونی که کلید اصلی است قرار نمیدهیم، چون هیچ یک از فیلدهای آن تکراری نیست. (در واقع گروه بندی را روی ستون هایی که دارای فیلد تکراری هستند انجام میدهیم.)

دستور JOIN

- دستور JOIN برای الحاق دادههای مرتبط، که در چند جدول ذخیره شدهاند، استفاده می شود.
- با استفاده از این دستور، جدول دوم به جدول اول ملحق می شود و تعیین می شود که داده ها چگونه با هم ارتباط دارند.
- عبارت ON طور صریح مشخص میکند که کدام ستونها باید به عنوان کلید استفاده شوند.

SELECT < fields> FROM TableA A FULL OUTER JOIN TableB B ON A.key = B.key

This work is licensed under a Creative Commons Actions
Author: http://commons.wikimedia.org/wiki/User:Arbeck This work is licensed under a Creative Commons Attribution 3.0 Unported License.

SELECT < fields> FROM TableA A FULL OUTER JOIN TableB B ON A.key = B.key WHERE A.key IS NULL OR B.key IS NULL

دستور Join

JOIN دستور

INNER) JOIN) ردیفهایی را که در هر دو جدول انطباق داشته باشند، بازمی گرداند.

LEFT (OUTER) JOIN همه ردیفهای جدول چپ را بازمیگرداند و ردیفهایی از جدول راست را که انطباق داشته باشند نیز بازمی گرداند. اگر هیچ انطباقی وجود نداشته باشد، رکوردهای جدول چپ همچنان بازگردانی میشوند.

دستور JOIN

RIGHT (OUTER) JOIN این دستور مخالف دستور الحاق از چپ است، همه ردیفهای جدول راست بازگردانی میشوند و ردیفهایی از جدول راست که انطباق داشته باشند نیز بازیابی میشوند.

FULL (OUTER) JOIN هر رکوردی را که در هرکدام از جدولها انطباق داشته باشد، بازیابی میکند.

خواص فیلدها در جدول:

هر فیلد در جدول یک نام یکتا دارد نوع هر فیلد باید مشخص شود محدودیتها یا قیدهای یک فیلد باید مشخص شود

DEFAULT محدودیت محدودیت UNIQUE محدودیت NOT NULL محدودیت CHECK

نام کارمند	employee_name	Employee
خيابان	street	
شهر	city	
نام کارمند	employee_name	Works
نام شركت	company name	
حقوق	salary	
نام شركت	company_name	Company
شهر محل شركت	city	
نام کارمند	employee_name	Manages
نام مدير	manager_name	

تمرین بیشتر

با توجه به اطلاعات روبرو کوئریهای خواسته شده در اسلاید بعد را بنویسید.

تمرین بیشتر

- **1.** کارمندانی را بازیابی کنید که برای شرکت مخابرات تهران کار میکنند
- 2. کوئری بنویسید که نام، خیابان و شهرهای محل زندگی کارمندانی را بازیابی کند که برای شرکت مخابرات تهران کار میکنند و دریافتی آنها بیشتر از ۱۰ میلیون تومان است.
- **3.** کارمندانی را بازیابی کنید که از تمام کارمندان مخابرات تهران بیشتر حقوق می گیرند.

تمرین بیشتر

با توجه به جدول زیر، یک کوئری بنویسید که مشتریانی را که وام نگرفته اند، مشخص کند

Customer (<u>custName</u> , address)	مشتري
Account (accNo, custName)	حساب
Loan (<u>loanNo</u> , custName)	وام

- یک کوئری SQL بنویسید که عناوین تمام فیلمهای منتشر شده در سال ۲۰۰۸ را فهرست کند.
- یک کوئری بنویسید که سال تولد Emma Stone را بنویسد. فرض کنید که تنها یک نفر در پایگاه داده با
 نام Emma Stone وجود دارد.
 - یک کوئری SQL بنویسید تا عناوین همه فیلم های با تاریخ انتشار ۲۰۱۸ یا بعد از آن را به ترتیب حروف
 الفیا فهرست کند.
 - یک کوئری SQL بنویسید تا تعداد فیلمهای با رتبه IMDb 10.0 مشخص شود.

- یک کوئری SQL بنویسید تا عناوین و سال های انتشار همه فیلم های هری پاتر را به ترتیب زمانی فهرست کند.
 - یک کوئری SQL بنویسید و میانگین امتیاز همه فیلم های منتشر شده در سال ۲۰۱۲ را تعیین کنید.
- یک کوئری SQL بنویسید و تمام فیلم های منتشر شده در سال ۲۰۱۰ و رتبه بندی آنها را به ترتیب نزولی بر اساس
 رتبه بندی فهرست کنید. برای فیلم هایی با رتبه یکسان، آنها را بر اساس حروف الفبا مرتب کنید
 - یک کوئری SQL بنویسید تا نام تمام افرادی که در Toy Story بازی کرده اند، فهرست شود.

یک کوئری SQL بنویسید که نام تمام افرادی را که در فیلمی که در سال ۲۰۰۴ منتشر شده بازی کرده اند، به ترتیب
 بر اساس سال تولد، فهرست کند.

۱. کوئری شما باید یک جدول با یک ستون برای نام هر فرد خروجی دهد.

۲. افراد دارای سال تولد یکسان می توانند به هر ترتیبی فهرست شوند.

۳. نیازی نیست نگران افرادی باشید که سال تولدشان در لیست ذکر نشده است، تا زمانی که کسانی

که سال تولد دارند به ترتیب ذکر شده باشند.

۴. نام هر شخص تنها یک بار در لیست نمایش داده شود.

 یک کوئری SQL بنویسید تا نام تمام افرادی که فیلمی را کارگردانی کرده اند که حداقل امتیاز ۹.۰ را دریافت کرده آند، فهرست کند.

۱. کوئری شما باید یک جدول با یک ستون برای نام هر فرد خروجی دهد.

۲. اگر شخصی بیش از یک فیلم را کارگردانی کرده است که آن فیلم حداقل امتیاز ۹.۰ را دریافت کرده

🔾 یک کوئری SQL بنویسید تا عناوین پنج فیلم با بالاترین امتیاز (به ترتیب) که Boseman Chadwick در

است، باید فقط یک بار در نتایج شماً ظاهر شود.

آنها بازی کرده است، فهرست شود. لیست با بالاترین امتیاز شروع شود.

یک کوئری SQL بنویسید تا عناوین تمام فیلم هایی را که Johnny Depp و Helena Bonham Carter در
 آن ها بازی کرده اند، فهرست کند.

۱. کوئری شما باید یک جدول با یک ستون برای عنوان هر فیلم خروجی دهد.

۲. فرض کنید که تنها یک نفر در پایگاه داده با نام Johnny Depp وجود دارد.

۳. فرض کنید که تنها یک نفر در پایگاه داده با نام Helena Bonham Carter وجود دارد.